

ČLOVĚK MEZI FILOZOFIÍ A ANTROPOLOGIÍ

Příroda / Kultura

Evoluce ~ Historie

Lidské vs. Mimo-lidské

CALL FOR PAPERS

Datum konference: 1–2. června 2023

Deadline pro zaslání abstraktů: 15. 3. 2023

O přijetí příspěvků budeme informovat do 15. 4. 2023

Místo konání konference: Filozofická fakulta UHK (nám. Svobody 331/2, 500 02 Hradec Králové)

FB event: TBA

Abstrakty posílejte na michal.hubalek@uhk.cz

Abstrakty by měly být v rozmezí 250–400 slov

At' už implicitně nebo explicitně filozofové vždy hledali odpověď na otázku: „co“ nebo „kým“ je člověk. Se vznikem speciálních věd a s dodnes určujícím rozvojem věd evolučně-biologických se ve 20. století filozofický pohled na „člověka“ zásadním způsobem proměnil. Například filozofové, kteří jsou často sdružováni pod hlavičku „filozofická antropologie“, se pokoušeli o syntetizující postupy, jejichž cílem nebylo pouze poukázat na a následně rozebrat universální nebo unikátní vlastnosti člověka, ale také vytvořit celostní obraz lidství respektující poznatky a teorie stále se rozvíjejících různorodých vědních oborů (biologie, lékařská věda, ale také třeba psychologie nebo historie).

Z obecného pohledu se přístupy filozofické antropologie (jak ve smyslu její historie, tak syntetizující motivace) ukazují jako stále aktuální, protože pro současné intelektuální klima, ze kterého současné filozofické/antropologické myšlení musí vyjít, je charakteristická jak bezprecedentní oborová specializace, tak rozmanitost. Výchozím stimulem naší konference je tak snaha o rozbor současného filozofického/vědeckého vztahu k úvahám o člověku ve 20. a na počátku 21. století.

Hlavním cílem konference je vytvořit prostor pro mezioborovou diskusi, která dá dohromady teoretiky a vědce napříč obory zabývajícími se následujícími tématy (výčet témat samozřejmě není limitující):

a) Koncept lidské přirozenosti

K čemu potřebujeme koncept lidské přirozenosti? Existuje více způsobů, jak konceptu lidské přirozenosti rozumět? Je koncept lidské přirozenosti přežilým konceptem, který by měl být nahrazen – například konceptem *conditio humana* nebo například konceptem lidské historie? Jak souvisí koncept lidské přirozenosti s koncepty jako „rasa“, „gender“ nebo například „třída“?

b) Antropologická diference

V čem přesně se člověk odlišuje od zbytku živočišné říše a jaký dopad má daná diference na naše rozumění člověku? Je užitečné hledat tzv. antropinum, tj. jednu zakládající lidskou vlastnost? Jak spolu výjimečně lidské atributy (např. jazyk, racionalita, moralita, kultura) souvisejí? Dává stále smysl držet v případě člověka dichotomii příroda/kultura? Jaký smysl má odlišovat lidské od mimo-lidského?

c) Člověk a biologická evoluce

Jaký je vztah mezi teorií biologické evoluce a lidskou přirozeností a můžeme hovořit o jednom „biologicko-evolučním“ přístupu? Jaký je současný pohled evoluční vědy na člověka nebo na typicky lidské vlastnosti? Je pro teorii biologické evoluce koncept „kultury“ výzvou nebo úskalím?

d) Člověk a kulturní historie

Do jaké míry je studium lidské kulturní minulosti a současnosti nezávislé na poznatcích a teoriích evolučně-biologických věd? Jakou roli hraje koncept lidské přirozenosti v úvahách historiků, sociologů, politologů nebo ekonomů?

e) Člověk v zrcadle -ismů

Jakým způsobem určují naše metodologické a metateoretické volby výsledné obrazy člověka a lidství? Jak souvisí úvahy o člověku s obecnějšími problémy v rámci filozofie vědy nebo konkrétních filozofických rámců (naturalismus, historismus, post-humanismus)? Jak teoreticky i prakticky souvisí otázka „kým je člověk?“ se současnými politickými a ekologickými problémy a výzvami? V jakém vztahu je teoretizování o člověku k velkým zastřešujícím pojmům dneška – „doba post-pravdová“, „doba post-faktická“, „svět sociálních bublin“ a tak podobně.

f) Antropocén a *human-animal studies*

Můžeme myslet lidskou společnost bez propojení se zvířaty a prostředím? Přesvědčení o závažnosti ekologické krize vybízí k rozšíření výzkumných otázek spojených se snahami teoretiků a vědců o nové vymezení lidského vztahu k (životnímu) prostředí. Pojem antropocénu je problematizací statusu člověka v rámci prostředí, ve kterém se vyskytuje a které zároveň významně utváří (statusu ontologického, ale také třeba morálního, pokud se jedná o otázku lidské odpovědnosti za změny klimatu apod.).

Konference je součástí řešení grantového projektu Grantové agentury České republiky (GA ČR): Nové kontexty filozofické antropologie: Hledání antropologické diference mimo dichotomii příroda/kultura (23-05374S).